Dobromila Brichtová, Jan Ivičič

Obnova barokních kašen mikulovského zámku

V letech 2003 a 2007 byly opraveny tři dochované kašny v areálu zámku Mikulov. V roce 2007 umožnil projekt „Záchrana drobné a pevnostní architektury“, realizovaný z finančních mechanismů EHP/Norsko obnovu jihozápadního a severního křídla čestného nádvoří včetně barokní sochařské výzdoby z dílny Ignáce Lengelachera z let 1724–1726, kašny pod západní stěnou hlavní zámecké budovy a kašny na středním zámeckém nádvoří. Restaurátorské záměry vypracovali v roce 2005 akademický sochař Martin Kovařík a Mgr. A. J. Finger. Provedením restaurátorských zásahů uskutečněných v roce 2007 byla pověřena firma Archatt, s. r. o. Pracovaly pro ni restaurátorské dílny Radky Levínské, Markéty Müllerové a Přemysla Blažíka. Vodní technologii pro obě kašny zajistil mikulovský mistr Milan Komprs.

Pohled do zámeckého parku přes bránu zdobenou plastikami Ignáce Lengelachera.
(foto Jan Ivičič, Regionální muzeum v Mikulově)

U sochařské výzdoby čestného nádvoří bylo shledáno, že památka je v havarijním stavu. Staré tmely dožily, zřetelné byly stopy oprav a výměn některých prvků za kopie. Kámen, mušlový vápenec, byl narušen množstvím trhlin, které vedly k oddělování povrchové vrstvy modelace. Hrozilo zřícení plastik. U sousoší jelena s putti vpravo od brány do parku zcela chyběly dvě dětské figury a část květinové girlandy. Cílem restaurátorů bylo zabránit dalšímu narušování kamene, konsolidovat památku a doplnit chybějící části.[1]

Stav pískovcové kašny na druhém, středním nádvoří před restaurováním nebyl sice havarijní, avšak neumožňoval plnění funkce, kterou má kašna mít. Chyběly části bloků nádrže,

tmely mezi nimi dožily. Sloupek s piscinou byl v minulosti demontován, dochovala se jen část jeho původních bloků. Restaurátorský zásah zahrnoval sejmutí povrchových nečistot, konsolidaci materiálu penetračním nátěrem, tmelení syntetickými pryskyřicemi. Původní hmota byla doplněna umělým kamenem. Chybějící díly nádrže a středového sloupku byly nahrazeny novými bloky pískovce. Jednotlivé části byly spojeny příčnými čepy z nerezové kulatiny. Podle zachované fotodokumentace bylo navrženo, zhotoveno a osazeno nové zábradlí.

Také kašna pod západní terasou nebyla funkční, pravděpodobně již od přesunu ze stájí do exteriéru. Sochařská část kašny z mušlového vápence je tvořena plastikou vzpínajícího se koně a figurou trpaslíka na sekaném skalisku. Bazén kašny tvoří půlkruhová nádoba tvaru trojlistu s bočními vyklenutými kamennými stěnami z arkózovitého pískovce. Stěny mají profilované madlo a podnož, na přední stěně jsou vysazeny pilířky. Reliéfní kartuše uprostřed nese dietrichsteinský znak s řádem Zlatého rouna a letopočtem 1691.

Průzkum ukázal, že památka je vážně narušená. Dno nádoby zůstalo na původním stanovišti v západním bastionu, současné dno kašny je novodobé. Plastika i nádrž byly narušeny povrchovou korozí, spoustou starých tmelů. Restaurátorský zásah zahrnoval sejmutí povrchových nečistot, zpevnění penetračním nátěrem a osazení fragmentů, které byly dohledány v lapidáriu muzea – hlava a noha koně. Další chybějící části byly domodelovány ze sochařské hlíny a poté vydusány z umělého kamene. Nádrž byla očištěna a byla odstraněna dozdívka. Po konsolidaci nátěrem bylo místo po odstraněné dozdívce spolu s chybějícími částmi doplněno bloky z umělého kamene. Nádrž byla natřena stejně jako v případě kašny na středním nádvoří hydrofobizačním nátěrem.[2]

Střed zámeckého parku zdobí kašna s velkým oválným bazénem, restaurovaná v roce 2003 ateliérem akademického sochaře a restaurátora Martina Kovaříka. Zdeněk Vácha ve stanovisku Národního památkového ústavu, připraveném pro účely restaurování, řešil její uměleckohistorické zařazení. Sochařskou výzdobu kašny z mušlového vápence určil jako kompozici ze dvou zaniklých kašen, přičemž horní část, které odpovídá i nádrž kašny, časově zařadil k vrcholnému baroku 18. století, spodní část pak do poslední čtvrtiny 17. století.

Horní část sochařské kompozice je kvůli neúplnosti figur nečitelná. Na mušli jsou položena těla tří koní s vlajícími hřívami, propletená mohutným hadím tělem. Nad nimi štíhlá mužská postava zvedá ženské tělo. Uvnitř plastiky našli restaurátoři zachovaný rozvod vody z olověných trubek. Jejich vyústění vedlo do tří koňských hlav po obvodu plastiky. Spodní část kompozice tvořil hranol s figurami tritonů, raně barokní dílo s přežívajícími manýristickými prvky. Objekt původně nesl horní, nedochovanou část. Vácha jej považuje za dřík kašny umístěný nad vodní hladinou, z něhož tryskala voda. Pro nesourodost obou částí bylo rozhodnuto spodní, starší část umístit mimo kašnu, pod oblouky arkády v parku poblíž kašny. Pro horní část byl navržen nový dřík.

Nádrž kašny je složena z kamenných pískovcových bloků. Spáry byly vyplněny maltou a jílem. Dno bylo druhotně vymazáno cementovou mazaninou. Pod soklem sochy ve dně byly nalezeny dva původní prostupy z kašny, vedoucí do klenuté šachty pod nádrží, a prostup v jižní stěně nádrže. Vodní systém byl nefunkční, kašna nebyla napojena na přívod vody.

Cílem restaurování byla konsolidace a konzervace kamene, dlouhodobá ochrana povrchu proti povětrnostním vlivům a obnovení funkce kašny jako vodní nádrže s tryskající vodou. Do středu nádrže kašny byl osazen nový pískovcový podstavec. V jeho spodní části byla umístěna technologie čerpadla a vodního rozvodu. V horní třetině byla na sokl připevněna nerezová vodní armatura se soustavou trysek.

V souvislosti s opravami raně barokních kašen jsme se pokusili přispět k dosavadním vědomostem o jejich historii výzkumem ve fondech Moravského zemského archivu Brno. Historie vodního díla na zámku zůstává stále velkou neznámou. Theo Seifert v pasáži věnované zásobování Mikulova vodou uvádí, že na zámek byla voda přiváděna vodovodem vedeným z pramene poblíž Klentnice, o délce přes tři kilometry. Potrubí od Klentnice po vodojem u střelnice v Mikulově mělo keramické trubky, vedení od střelnice přes Kozí hrádek mělo potrubí olověné. Stáří vodovodu Seifertovi známo nebylo. Na zámku byla hlavní nádrží kašna na prostředním nádvoří, odkud se voda rozváděla do kašny

ve stájích v západním rondelu, do zámecké kuchyně na jižním nádvoří a přes východní terasu do stájí v oslím dvoře a do velkého bazénu v parku. Dále Seifert píše, že jediným zdrojem vody pro zámek byla až do pořízení vodovodu studna na nádvoří. Ta byla v roce 1782 dána mimo provoz, roku 1842 však byla znovu zprovozněna a opatřena mechanickým čerpadlem.[3] Václav Richter v dosud nepřekonané práci o Mikulově na základě znalosti účtů dietrichsteinské dvorské i domácí pokladny datoval řadu stavebních podniků především Ferdinanda Dietrichsteina. Bohužel mu osud nedopřál dostatek času k vyjasnění této stavební fáze.[4] V nedávné době se Milada Rigasová věnovala obnově zámeckého parku v Mikulově a zkoumala stopy, které v tváři zahrady zanechalo období pozdní renesance. Okrajově se ve své práci dotýká i zámeckého vodního díla.[5]

Plastika Ignáce Lengelachere na levém pilíři brány do parku před restaurováním. (foto Jan Ivičič)

Vody na zámku byla třeba do kuchyně, prádelny, koníren a do parku. Od poloviny 17. století máme zprávy o budování kašen. Ve fondu MZA Brno – F 18, Hlavní registratura Dietrichsteinů v Mikulově[6] – lze především v korespondenci knížete Ferdinanda Dietrichsteina s mikulovskými zámeckými úředníky vyčíst zájem stavebníka o zásobování zámku vodou, o opravy a budování kašen v zámku a jeho zahradě.

Údržba vodních nádrží a vodovodního vedení vyžadovala jistou odbornou péči. Na výplatních listinách vrchnostenského úřadu máme například pro léta 1647–1649 doložen roční příjem studnaře (Brunnenmeister) 100 zlatých. Byla to druhá nejvyšší mzda zámeckých zaměstnanců, jenom hejtman bral víc – 199 zlatých.[7]

O kašnách, ze kterých se v 17. století brala voda na zámeckých nádvořích, zatím mnoho nevíme. Až z roku 1683 se dochovala korespondence knížete Ferdinanda s mikulovským hejtmanem o naléhavé potřebě opravit „obě kašny v zámku“. Hejtman najal k opravám kameníka jménem Georg Poliwetzky. Ještě v roce 1685 kníže v této věci instruoval hejtmana a požadoval postavení nádrží nových, větších. Návrhy oprav se táhly, v srpnu 1687 poslal kníže Ferdinand hejtmanovi do Mikulova další instrukci.[8] V ní přikazoval, aby hejtman odjel s plány

Zlomky kašny z druhého zámeckého nádvoří. (foto Jan Ivičič)

nových staveb do Valtic ke knížeti Liechtensteinovi a s odvoláním se na přání knížete Ferdinanda požádal o názor na kvalitu návrhů. Řekne-li valtický kníže, že je stavby možné provést tímto způsobem, pak se může začít se stavěním. Jednalo se o několik staveb, plán stavby „kleine Altana“ – severní terasy nad skalní branou – a návrhy „oberen und untern Rohrkasten beim Stall“ – horní a spodní kašny u stájí. Kníže Ferdinand jenom zdůrazňoval, aby erb, který bude na kašny vyryt, byl proveden ve správných proporcích, nejlépe podle knížecí pečeti, a aby byl opatřen řádem Zlatého rouna, jenž Ferdinand získal v roce 1668.

Mezi návrhy byl ještě jeden návrh kašny, o kterém knížeti nebylo jasno, kde by měla být postavena. Leč, bude-li použit starý kámen, tedy kámen ze staršího bazénu, a náklady nebudou vysoké, kníže ke stavbě nemá námitek. Byl to návrh Neptunovy kašny do parku? Po dvou týdnech mikulovský hejtman Brueberg odpovídá knížeti, že přijal dopis s přiloženými návrhy staveb. Nezmiňuje se o reakci valtického knížete, avšak sám chválí návrhy kašen, které vypracoval architekt z Grazu. Bohužel, jméno architekta nezmínil kníže ani jeho hejtman, zatím nám zůstává neznámé.

Práce se zdržely. V roce 1689 psal nový hejtman, Georg Schubert, že převzal od kameníka dva návrhy úpravy kašny na nádvoří. V roce 1690 je jmenován nový kameník, mikulovský Jan Jakub Zerkowitz, který měl na nádvoří postavit zcela novou velkou nádrž kašny na starém kamenném podkladu. Cena 270 zlatých se netýkala sochy. Nevíme, došlo-li kdy k objednání sochy na tuto nádrž, na fotografiích břitové věže z počátku 20. století korunovala kašnu stejně jako dnes kamenná váza. Stavby konečně začaly. Vodoinstalací byl pověřen dietrichsteinský (?) vodař z Libochovic. Měď na potrubí byla získána z Valtic od zvonaře, železo bylo přivezeno z Polné.[9]

Mříže po obvodu nádrže kašny byly přidány až v 19. století. Kníže Hugo Dietrichstein se ve svých poznámkách k historii zámku zmiňuje, že tyto mříže byly původně okenními mřížemi. V roce 1892 je koupila kněžna Alexandrina Mensdorff-Pouilly-Dietrichstein a dala je sem usadit.[10]

Kašna na druhém nádvoří po restaurování. (foto Jan Ivičič)

Pokud jde o kašnu pro stáje, „untere Rohrkasten beim Stall“, hejtman Schubert vzdoroval s realizací podle plánů, které zdědil po zemřelém hejtmanovi Grueberovi a které byly před čtyřmi roky schváleny arbitrem, knížetem Liechtensteinem. Stavění nádrže z kamene již použitého, jak žádal kníže, prohlásil hejtman za „flikování“ a žádal souhlas s lámáním nového kamene ještě na podzim, aby byla jednodušší doprava – po sněhu na saních nebo aspoň po tvrdé umrzlé zemi. Jak bylo zmíněno v pasáži o restaurátorském zásahu, kašna byla postavena v přízemí západního traktu zámku, v západním bastionu, kde již byla vybudována grotta, v pramenech zmiňovaná jako „horní“.

Z 19. století máme zprávy o opravách obou kašen v zámku. V červnu 1820 oznamoval archivář knížeti do Vídně, že kamenný bazén se sochou na horním nádvoří u schodů vedoucích do knihovny je po zimě poškozený. Jsou v něm četné praskliny. 26. 7. 1823 opět psal komorník Růžička do Vídně, že kašna na středním nádvoří je poškozená. Bazén je prasklý, měděné trubky někdo ukradl, byl uražen i zámek z vrat brány při Udírenské věži. K opravám došlo až v roce 1831, mikulovskému kameníkovi Georgu Schubertovi za ně bylo zaplaceno 68 zlatých.[11]

V následujícím roce, 6. 7. 1832, vodař již poněkolikáté upozorňoval vrchnost, že je třeba vyměnit olověné trubky vodovodního vedení. Zámecká kuchyně byla bez vody, protože potrubí v zemi bylo propadlé, vyspravované dřevem a špagáty. Vodař psal, že voda stačí nejvýš do kašen. Zámek se však bez vody neobejde, a její dovážení přijde na 100 zlatých (snad ročně?). Zřejmě se toho moc nestalo, 6. října 1833 znovu psal vodař zámeckému vrchnímu, že je čas opravit zámecké kašny, šachty a vedení a položit vedení nové. Také bazén v zahradě pod balkonem u mříží že je špatný.

Jak tedy vypadalo vodní dílo v zahradě druhé poloviny 17. století? Urbář z roku 1629 popisoval zámek „venku i uvnitř vybudovaný, s pokoji překrásně vyzdobenými a vším potřebným zařízenými“, a dále „pod zámkem park s různými vlašskými dřevinami a vodotrysky“.[12] Po třicetileté válce synovec a dědic kardinála Dietrichsteina kníže Maxmilián

Kašna ze stájí v západním zámeckém křídle před restaurováním. (foto Jan Ivičič)

pokračoval ve snahách svého velkého předchůdce. Práce bylo před investorem hodně. Podle popisu panství z roku 1655 byl zámek v dezolátním stavu. Měl děravé střechy a zel prázdnotou.[13] O to velkorysejšími vidíme snahy knížete zahrnout do oprav rodového sídla i zahradu. Zejména „vlašské dřeviny" potřebovaly vodu. V roce 1652 podepsal kníže smlouvu s Francescem Salou na zhotovení sochy Hercula a váz, sochy Baccha a váz do parku podle Salou předloženého návrhu.[14] V roce 1654 bylo sochaři vyplaceno za „různé" práce 80 zlatých, za pokrytí dvou lusthausů plechem 200 zlatých, za sochu Baccha 50 zlatých, za sochu Herkula též 50 zlatých. Je vidět, že práce sochaře byla pro vrchnostenskou pokladnu menším výdajem než cena plechu na pokrytí altánů.[15]

V červnu roku 1654 byla také zavedena voda do grotty, jejíž zbytky najdeme pod arkádou východní terasy. Vodař instaloval do soch v kašnách olověné trubky, i když k nim ještě nebylo položeno vedení vody – pro nedostatek materiálu, jak se píše knížeti. U sochy Herkula byly problémy, voda netekla, kudy měla, a vznikly obavy z poškození štukatérské práce. Mistr vodař dostal úkol vyspravit vedení cínem. Kašny měly být zdobeny knížecími erby, na jejich připevnění potřeboval štukatér železo. Dále se knížeti sdělovalo, že fontánami a v grottě v knížecí „Lustgarten" voda protéká, kdykoli zahradník potřebuje, jenom Herkulova fontána ještě není zapojena.[16] Tedy do roku 1655 byly v parku postaveny dvě kašny, kašna se sochou Baccha a kašna se sochou Herkula, a vodní nádrž v grottě.

V instrukci knížete Ferdinanda do Mikulova z 8. července 1672 je však přikázáno: „das Wasser solle in Schlossgarten in alle 3 Brünnen rein" – voda ve všech třech kašnách má být čistá, tedy v tomto roce ještě byly funkční jenom kašny postavené či obnovené do roku 1655.[17] Která byla ta třetí? A kdy byla postavena? Byla to kašna se sochou Neptuna? Zmínila jsem se v souvislosti s korespondencí z roku 1683 o kašnách v prostorách zámku, že mezi návrhy nejmenovaného architekta z Grazu byl i návrh kašny, pro kterou dosud nebylo vybráno místo.

Kašna ze stájí v západním křídle zámku po restaurování. (foto Jan Ivičič)

V roce 1689 probíhala intenzivní korespondence mezi Vídní a Mikulovem na téma vody v zámeckém parku.[18] V červnu bylo z Mikulova knížeti sděleno, že oprava soch Herkula a Baccha bude stát 30 zlatých, tak jsou poškozeny. Také obě nádrže bylo třeba nově vytmelit, aby voda neunikala, a to za 35 zlatých. Kníže jevil o problém hlubší zájem, uvažoval o potřebě postavit nový bazén a žádal pro tyto úvahy, aby mu byl poslán plán vedení zámeckého vodovodu.

Nové potrubí mělo být položeno tak, aby bylo dost vody i pro kašnu. Myslí se tím snad nově uvažovaná kašna Neptunova, která byla v roce 1696 již v chodu, jak se dovídáme z korespondence knížete Ferdinanda s hejtmanem Jiřím Schubertem? Jejím tématem bylo současné vedení vody do kašen v zámecké zahradě a poznámky k plánům úprav, které měl kníže v ruce. Tehdy už jsou jmenovány fontána s Bacchem, velká fontána Neptunova a bazén s Herkulem. Dočítáme se, že voda vtékala do zámku širokým potrubím od severu a vedla západním předhradím. Před západní branou se stáčela odbočka do židovské ulice kolem schodů k synagoze. Dále vedlo potrubí do zámku a kašny v grottě v západním bastionu pro stáje.

Uvažovalo se o pořízení kohoutu, který by střídavě odváděl vodu do zámku a stájí, protože pro obě křídla nebyl dostatečný tlak vody. Z kašny na nádvoří měla být voda vedena do kuchyně na jižním nádvoří. Bylo třeba zvážit, co se stane, bude-li voda odváděna z kašny ve stájích předhradím do spodní grotty, jejíž zbytky nacházíme v parku pod arkádou východní terasy. Bylo uvažováno o stavbě nové kamenné nádrže, která by měla napájet Herkulovu kašnu a odkud by mohla být voda vedena baštou do židovské ulice.

Potrubí vedlo dále od grotty podle velké terasy (východní), kolem kněžniných pokojů, pak do fontány Bacchovy, poté do velké fontány Neptunovy, do bazénu s Herkulem a odtud do nové fontány, na kterou byla právě podepsána smlouva s kameníkem na 150 zlatých. Kníže zdůrazňoval nutnost dodržování pořádku a čistoty v okolí potrubí.[19] Nová fontána by měla být hotova ještě před příchodem mrazů. V červnu 1696 kníže potvrdil mzdu

Sochařská výzdoba kašny z parku před restaurováním, tvořená plastikami ze dvou zaniklých kašen. (foto Jan Ivičič)

pro nejmenovaného kameníka, který budoval studnu u zahradníkova bytu, pod grottou, a to 150 zlatých a naturálie (sud piva, potraviny). V červenci mistr vodař stavěl klenbu nové kašny a žádal o mzdu. Účty důchodního dokládají pro léta 1697–1699 platby pro Kristiana Nagezauma, mistra vodaře (Wasserkünstler), který v roce 1698 odvedl vodu ze spodní stáje k nové kašně v zámecké zahradě.[20]

Kašna v zámecké zahradě po restaurování. (foto Jan Ivičič)

V roce 1698 vytvořil štukatér Giacomo Antonio Corbellini v nové kašně v zámecké zahradě vedle oranžérie dvě labutě a satyra, obnovil grottu a knížecí znak – za 26 zlatých.[21] Posledně zmíněnou novou fontánou mohla být fontána s volutovým štítem, uzavřená frontonem, objevující se na vedutách ze 17. století. Václav Richter soudil, že tato zahradní fontána, hlásící se do 17. století, ustoupila v roce 1826 stavbě kočárové cesty nově založeným anglickým parkem.[22]

Ze zprávy z 29. 9. 1824 se dovídáme, že na spodním zámeckém dvoře, před vrátnicí, se propadla dosud využívaná Bacchova studna (nádrž kašny?) a je zavalena sutí. Při srovnání s plánem zahrady z roku 1786[23] lze tedy soudit, že kašna se sochou Baccha přiléhala ke kruhové věži na konci vstupního čestného dvora, vedle jižního portálu Temné brány. Na plánu parku z téhož roku je ve středu zahrady v sousedství oranžérie zakreslen ovál nádrže dochované kašny (Neptunovy?). V ose za ní k jihu byla menší kruhová nádrž (se sochou Herkula?), zrušená nejpozději před stavěním kočárové cesty.

Jediná kašna ze soustavy kašen vystavěných v zámecké zahradě, která se dochovala dodnes, je kašna s velkou oválnou nádrží, restaurovaná v roce 2003.

Poznámky:

[1] Radka Levínská, Restaurátorská zpráva. Obnova figurální sochařské výzdoby a balustrády čestného nádvoří a kašen na zámku Mikulov. 2007.

[2] Levínská, 2007.

[3] Seifert, Theo R.: Nikolsburg. Geschichte der Stadt in Wort und Bild. Mikulov 1937, s. 279. Práce je postavena na rozsáhlých znalostech archivních materiálů, badatel však necitoval zdroje.

[4] Richter, Václav (ed.): Mikulov. Brno 1971.

[5] Milada Rigasová, Vývoj přírodně krajinářského celku Mikulovska s důrazem na úpravy mezi Mikulovem a Sedlecem za panování Liechtensteinů (1249–1560) a Dietrichsteinů (1575–1945). Disertační práce. Lednice 2006.

[6] MZA Brno, F 18, kart. 1502, 1503, i. č. 8376, 7377.

[7] MZA Brno, F 18, kart. 1476, i. č. 8273. Tamtéž: V roce 1643 bral M. Wolf, Wasserkünstler, 15 zlatých a místo deputátního piva ještě dalších 16 zlatých, jednalo se o měsíční plat.

[8] MZA Brno, F 18, kart. 1504, i. č. 8382, f. 65.

[9] Richter, s. 172.

[10] MZA Brno, G 140, i. č. 2597. Zajímavý je výsledek pátrání knížete o historii vodovodu na zámku. Sděluje, že historie vodovodu sahá do počátku 16. století, některé keramické trubky mají letopočet 1512. Pokud je v muzeu známo, nedochovala se žádná takto datovaná trubka (poznámka autorů). Dále kníže píše, že v roce 1678 bylo přivezeno 100 stromů na výrobu potrubí, které bylo 1682 položeno, takže sloužily současně keramické i dřevěné trubky. V roce 1840 zakázal guberniální výnos z hygienických důvodů užívání dřevěných trubek a předepsal železné potrubí, které zde bylo položeno v roce 1842. Zcela nový vodovod pak instaloval ing. Emil Pfeiffer v letech 1887–1889.

[11] MZA Brno, F 18, kart. 1503, i. č. 8377.

[12] Zemek, Metoděj in. Richter, Václav (ed.): Mikulov, Brno 1971, s. 115.

[13] Zemek, in. Richter, s. 121.

[14] Sala pracoval pro knížete již v roce 1642, kdy dostal za sedm puttů nad dveřmi Santy Casy v kostele sv. Anny 70 zlatých (Richter, s. 130). Ještě v roce 1664 zřejmě pracoval i pro knížete Ferdinanda, kterého žádal o doplacení mzdy.

[15] MZA Brno, F 18, kart. 1502, i. č. 8367.

[16] MZA Brno, F 18, kart. 1503, i. č. 8377.

[17] MZA Brno, G 140, kart. 23, i. č. 79.

[18] MZA Brno, F 18, kart. 1503, i. č. 8377.

[19] MZA Brno, F 18, kart. 1503, i. č. 8377.

[20] MZA Brno, F 18, kart. 1503, i. č. 8377.

[21] Richter, s. 61. Corbellini, (?1674–1742 v Luganu), mramorář, štukatér a sochař. Dále tamtéž, s. 188: v témže roce Corbellini vyzdobil štukovými rostlinnými motivy klenbu předsíně dnešního torza kostela svaté Anny. Po pěti letech, v roce 1703, dostal zaplaceno 350 zlatých za štukovou výzdobu dokončované oranžérie. V Mikulově Corbellini se svými pomocníky začínal, poté působil v dietrichsteinské Polné při výzdobě kostela nanebevzetí P. Marie, dále ve Znojmě, v Rajhradě, na Pernštejně. Po provedení štukatur v refektáři kláštera v Oseku odešel pracovat pro německé zákazníky.

[22] Richter, s. 163.

[23] Grund Riss zu ebener Erde des hochfürstlich: Dietrichsteinnische Nicolsburger Schlosses, MZA Brno, F 18, č. 12 148.

Dobromila Brichtová, Jan Ivičič

Restoration of Baroque fountains at the Mikulov chateau

There are three Baroque fountains on the grounds of the chateau in Mikulov: one fountain in the eastern side of the chateau garden, one below the west wing of the chateau, and one in the middle courtyard. They were damaged, and non-functional. In 2003 the fountain in the chateau garden was restored and put into operation. It was discovered that it consisted of two, originally unrelated parts. We did research on the chateau's water features in the historical literature and archives. The fountain in the park is one of three fountains that were working in the park at the end of the 17th century. The surviving fountain is the evidently the fountain of Neptune, put into operation prior to 1696, designed by an unnamed architect from Graz. The other two surviving fountains were repaired this year through the EHP/Norway grant mechanism. The fountain in the middle courtyard is older; we only know that there were plans to repair it in 1683. The third fountain, with a large sculpture of a horse and a gnome, was built for the stable in the grotto of the west bastion. Its designer is unknown.